



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1663. Soc. 124.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](#)

patiens Dominus, ut solet ē sacro suggetto ostendi populo, sic eis gratificaturus quod sibi multā charitate servierint.

12. In Domo Professa Ulyssiponensi 26. Septembris P. Ludovicum Rodericum, Ulyssiponensem, Doctorem Theologum, & Professorem olim in Eborense Academia, ac Romae librorum censorem. Rexit Bracharense, ac D. Antonii Collegium. Emicuit in eo ardens charitas erga ægrotos, à quorum latere vix discedebat. Vita & mores virtutem effigiarunt. Ibidem 21. Novembris P. Antonium Monterium, domo Eborensem, singulari ad sacras cœnaciones talento. Acerbisimè cruciabat flagellis corpus suum. Fugit sacerularum familiaritates; at cum Deo illi frequens commercium. P. Franciscum Valentem 23. Novembris. Eboræ docuit Theologiam, Romæ egit librorum Censorum. Typis mandavit Concordiam Juris Canonici, Civilis, & Theologiae. Volumen aliud ad prælum concinnaverat de rebus Societatis, sed mors edi vertuit. Homo fuit antiquæ sinceritatis, sine doli umbra: exactissimus in obeundis exercitationibus, quæ spiritum nutriunt.

13. In eadem domo 16. Septembris P. Antonium Leitium, Ulyssiponensem, septuagenario majorem. Eum exornavit peculiaris cum in divinis, tum humanis litteris eruditio, & mores sanctissimi. Plerumque de lecto surgebat horis duabus ante solis ortum, ut præmissis orationibus foret expeditus ad pœnitentes audiendos. Fuit intemeratae Conceptionis, & Virginis sacrofæctæ obsequiis addictissimus. Vulgavit historiam de Virgine Lapensi. Debet Collegium Portuense illius industriae Gymnasia Latinitatis, quam fallâ existimatione delusi cives nolebant à nostris in urbe sua de suggetto explicari.

14. Prodierunt ex Collegio Bracharense ad excolendos in castris milites P. Franciscus Vellius, & Antonius Alvarus scholasticus. Ambo pernicioſa febri sunt correpti. Prior Antonius morbo tentatus petivit Collegium, quo adventavit tam prostratus malo, ut brevi perierit, videlicet 20. Octobris, quem admodum habet Codex defunctorum: quamvis aliis manuscriptis ego deceptus typis dederim contigisse Antonii mortem primâ Novembris. Patriam habuerat Landroalium in regione Transtagana. Octavum & quadragesimum numerabat ætatis annum, cum reputans, quot animæ periculis laboret militaris vita, conceptæ spei, & rebus cauforis valedixit, sumpto meliori fago in nostra Societate. Annis paucis, id est, tribus, queis apud nos vixit, magnoſ in virtute fecit progressus.

15. P. Franciscus Vellius mansit in castris pium opus urgendo, donec febri lethali & ipse implicitus redire in Collegium molitur. Sed ingravescente malo coactus est Limæ subſistere in nosocomio Fratrum divi Joannis à DEO; ubi salutari viatico, & unctione paratus, reddidit suo Factori animam 11. Novembris. Natus in oppidulo Palme diceceſis Bracharenſis: annos numerabat septem & quinquaginta. Docuit Philolophilam Ulyssipone, egerat Pœnitentiarium nostræ nationis in Lauretana Domo: quod munus jam illic non exercet Lusitanus ſacerdos. Plurimus, & indefeffus fui in exercendis nostris ministeriis. Ejus charitas cognita singulariter est in aliſtendo militibus inter pugnandum vulneratis: aderat intrepidus, audiebat conſitentes, nec terrebatur multo circum aures tinnitu globorum. Monentibus, ſibi caveret, repofuit, ſe non pœnitere in officio ſuo mori.

Annus 1663. Soc. 124.

Non destitire nostri à procurando redditu ad Maranoniae regiones. Neq; aliud fuasit charitas erga neophytes, qui, nostris expulſis, inter unguies, ac luporum dentes tenebantur. Ibant, vel redibant potius, ſacerdotes quatuor, & sex coadjutores, cuncti ferè ex eisdem, quos improbitas in exilium compulerat. In Brasiliam cum potestate Visitatoris contendit P. Hiacyn-

T 3

thus Visitator ad Brasiliam.

thus de Magistris Italus cum P. Ludovico Nogueira Lusitano ejus socio, aliosque novem diverfarum nationum quā sacerdotibus, quā coadjutoribus, & tironibus. Ut Visitator à nostris non sit acceptus, & ut exutus potestate fuerit remissus in Lusitaniam, dicemus infrā occasione Commissarii profecti ad Brasiliam, castigaturi in re tanti momenti criminofos.

**Abrogatur
decreta de
triennio ma-
gistratus.**

**Indulgentia
plenaria in
novenna S.
Xaverii.**

**Sodalitia in-
stituta.**

**Molestia Col-
legii Eboren-
sis.**

**Mors P. Ruy-
si de Mello.**

**Moritur An-
tonius Homo.**

2. Ab Alexandro VII. tandem hoc anno post varias mitigationes jam factas abrogatum est Innocentii X. decretum de magistratibus duraturis solū triennio, quod contradicebat menti nostri S. Fundatoris; & ipsa res ostenderat multa, nec contemnenda pericula, ac incommoda de tali manantia decreto. Id volui referre, quamvis non solūm hanc Provinciam, sed Societatem totam perculserit. Idem Alexander VII. praesenti anno plenariam concessit indulgentiam omnibus, qui factā confessione, & sumpto pane cœlesti visitaverint nostra domus Professæ Ulyssiponensis templum in novendiali S. Francisci Xaverii devotione mense Martio, ibique preces fuderint pro conservatione Ecclesie, pace Christianorum Principum, & hærefum extirpatione. Præterea septem annos, totidēmque quadragenas, si secundò confessi, & recreati eodem pane templum idem intra novennam visitatum adierint, simili oratione effusā. Hujusmodi concessio facta propter Sodalitatem ejus Sancti in eo templo, quæ talia Celi dona exigebat.

3. In Collegio Michaëlenſi S. Ignatii poenitentis introducta Sodalitas magno quā sacerdotum, quā sæcularium concursu. Brigantii creverunt obliqua erga D. Xaverium, in ejus honorem instituto sodalitio. Molestus fuit Eborenſi Collegio præfens annus, cùm Joannes Austriacus potenti exercitu urbem cinxisset, ac cepisset. Juniores nostri, ut levaretur Collegium, missi sunt ad tironum Ulyssiponense domicilium. Non multū duravit hosti gloria urbis captiæ; pulsis enim, fugatisque Castellanis in Amexiali campo, iterum recepta est urbs, etiā valido munita erat præfido.

4. Ad septem hoc anno de vita exeuntium nostrorum memoriam labor. Agmen ducit 13. Februarii P. Ruyssi, sive Rodericus de Mello in Domo Professa Ulyssiponensi defunctus. Helvia illi patria, genitores Illusterrimi. Primos annos transegit Matriti serviendo Princi Margarita Austriacæ inter alios honoris ephebos. Ubi per ætatem licuit, migravit in urbem Tingitanam, & in Classibus regiis militavit adversus Mauros annis pluribus. Postea ad Indiam profectus Ceilami insulæ summum egit Præfectum, cum spe administrandi totam rem Lusitanam apud Indos, adeptā Proregis dignitate.

5. Verū altiora secum meditans, reverfus in Lusitaniam adjectit animum sanctiori militiæ. Trigesimo quarto ætatis anno 3. Februarii anno salutis 1623. nomen dedit Societati Ulyssiponensi. Didicit apud nos Latinas litteras, easque facultates, quibus opus est futuris solenniter professis. Sacris initiatuis nostris ministeriis strenuam impedit operam. Biennio præfuit tironibus Conimbricensibus. Sui despiciencia, & modestia religiosa in eo eminebat. Pro usu tironum ipse Magister horis antelucanis duas aquæ amphoras apportaverat. Socios recentiores coluit, tanquam essent proœcta ætatis. Corpus castigare solitus multo macerationum genere. Refutit obeundis religiosis magistratibus, nec majores ursere, ne forent ejus desideriis propriæ abjectionis molesti.

6. In Ulyssiponensi Collegio D. Antonii 18. Januarii Coadjutor notissimæ virtutis Antonius Homo Fronteirenſis, Eboraæ Societatem inivit 9. Octobris anno 1599. Sic erat jam deditus virtutibus, ut omnes earum exercitaciones illi vel ab ipso ingressu fuerint perquam suaves. Tam matura in eo mens, & in loquendo de rebus divinis fervor, ut tironum Magister unā cum duobus tironibus eum miserit peregrinatum de more nostro. In oppido Aqua de pīcibus dicto tirones voluit hospites habere in palatio suo Domina Ferreirenſis, quæ tempori in eo secessu ruficabatur. Altā jam nocte receptus domum unus ex incolis, qui habitabat sub tironum cubiculo. Cū de his nequidquam sciret, latrones esse non dubitans, accensā lucernā, & nudato gladio concidens pul-

pulsat fores, Antonius occurrentes referat. Ut erat homo furore percitus, non animadverso, quis esset, adigitensem transverbaturus, ut putabat, latronem. Subinde videt errorem suum, & tironem illasum, quod sine miraculo contigisse non credebat, narravitque postea non semel cum ingenti admiratione.

7. Post biennium moderatus est ludum puerorum discentium alp habetum, & simul egit Socium Procuratoris, Gymnasi penso soluto. Si tempus aliquod supperebat, habità facultate, juvabat alios Coadjutores in eorum officinis. Inde socium egit Procuratoris Provinciae Ulyssipone, & tandem Matriti annis pluribus. Gravante jam arate proœcta, rediit Ulyssiponem, munusque obivit Janitoris Collegii. Virtus Antonii ubique fuit spectanda tum nostris, tum externis, quos adire crebrò necessum erat. Nonnulli Ministri Regis, eo domum intrante, sepositis aliis curis, avidè de rebus sanctis loquentem audiebant. Modestia innata quid cœleste videbatur.

8. Aliquando dum orat in facello Collegii Ulyssiponensis, vidit apertas fores tabernaculi, quo reconditur Eucharistia, ac Dominum Iesum levatam manu dextrâ benedictionem sibi impertientem. Id prodigiū vicinus morti, jubente Rectore, manifestavit coram omnibus sociis in solarium habitatorum Collegii. Non semel dæmones noctu ejus faciem unguibus cruentarunt, & teterimo fatore repleverunt cubiculum. Multa prædixerat, quæ omnia confirmavit eventus.

9. Conimbricæ 14. Maji Gaspar Cardozus, adjutor rei temporalis. Ter Gaspar Cardozus. naves confundit ad ultramarinas missiones, ter relicto cursu regredi coactus est Ulyssiponem, denuo paratus tentare viam, si Majores admississent. Huic feso obtulit videndum unus è nostris, qui lustrali igne cruciabatur: certum fecit, late in quodam angulo pecunia bonam summam sibi concreditam, ut domino illius ipsam restitueret; injunxit, daret personæ, quam nominavit, ut posset ipse de flammis exire, ubi eam purgabat negligentiam.

10. In eodem Collegio 4. Junii P. Gonfalus Antunius, Bracharenensis. P. Gonfalus Antunius. Tradidit scientias Conimbricæ magno plausu. Ejus affabilitas reddiderat omnibus amoenissimum. Vix erat in tanto Collegio, cui non esset à confessionibus. Raro, & nonnisi ad necessaria egrediebatur cubiculo. Totus erat in evolventis libris. Non finebat, praesente se, vellicari aliorum nomen, & famam. Bracharæ 22. Februarii P. Antonius Cabralius Serolici natus. Tradebat Philosophiam anno jam tertio, cùm-mors eum sustulit. Erat moribus integerrimus.

11. In Domo Professæ Ulyssiponensi P. Ludovicus Brandanus Ulyssipone. P. Ludovicus Brandanus. ne prognatus parentibus aquæ nobilibus, ac locupletibus, Eboraë gradu Doctoris insignitus docuit scientias Theologicas. Præter alias magistratus fuit Alsi-stens Romæ. Redditus Lusitanæ, sibi, ac Deo vacans, plurimù fugit secularium commercia; dicebat, id boni serò à se cognitum. Animus illi generosus. Cogitabat de fundando Collegio Societati ex bonis sororis viduæ: has curas, & effectum mors evertit. Prælo reliquit parata quatuor volumina meditationum plenissima succo, & medullâ, quæ post ejus mortem data sunt in lucem, & magni habentur.

12. Ibidem Antonius Lopius coadjutor Palmelenensis. Erat clementia Antonius Lopius; idem opificium apud nos exercuit. Ille reficiebat collapsos parietes, ille pius. sarciebat tectæ, atque unâ cum aliis clementarii domi nostræ laborabat. Fugit semper otium inutile. Manuum hisce laboribus addidit accuratum studium de perfectione religiosa.

13. Cetobricæ 21. Februarii à Deo evocata est Domina Philippa Pare- Moritur Fundatrix Collegi Conimbricensis. dia nostri Collegii Fundatrix. Sex annis postremis vixit affixa lecto. Assederunt, uti debebant, nostri ægræ, cumprimis P. Didacus Areda junior, cui sua, sequé gubernandum tradiderat. Ejus funus concelebratum à nostris apparatu maximo; sepulta est in templo sui, & nostri Collegii.